

B2-páholy

Eltűntek a viccek. Az új viccek. Szűkítsük a kört: a társadalmi, netán politikai töltetű viccek. Vagy csak én nem veszem észre őket, hogy vannak. Méhány régi adomát, paternt ráhúznak még Orbánra vagy Obama feketeségére, de ezek erősen utánlövésesek, és nincs az a várakozás, főleg nincs az az izgalom, ami régen a vicceket várta, tehát megelőzte. Mire gondolok? Amíg léteztek ilyen újságok, mint például a Lúdas Matyi, vagy a Füles, addig hétről hétre szállítottak az újabb és újabb poénok, rajzok és képaláírások, kisebb kromik vagy humoreszkek formájában. Joe és Iván, és annak idején a Joe nem Dzsó volt, hanem Joe, és nagyon rendben volt ez a joeség a társadalomban, szóval, ők ketten hétről hétre izgatták a kedélyeket, és nagyon is szurkoltunk, hogy Iván és a világbéke kerüljön ki mindig győztesen a párharcból. Az erotika erotika volt még a rajzokon, és a humor alparibb formái ismeretlenek voltak. Ma a hajdani újsághumort átvette egyfajta közönségesség, amin nem nevetni, hanem röhögni lehet. A különféle kiadványok már nem nevetetni, hanem röhögtetni akarnak. Nincs ilyen szó, de leírom: kárörvendtetni. Ki esett pófára, kit hagytak cserben, kinek lépett le a férje, szeretője, a humor a kitalált formák helyett a valóságot tematizálja, azt kínálja fel, gyakran a legalantasabb szinten, mozgatni és eladni. A celebvilágban nem humorosnak kell lenni, hanem trendinek, a nevetést mint kellemes zsigeri elfoglaltságot a röhögés mint hars zsigeri elfoglaltság váltja fel. Ezzel együtt jár a harsányság elszabadulása, a szabadosság előretörése, az alhasi humor erős és gyakorta fölösleges térhódítása. És, sajnos, a kinevetetés, kiröhögtetés is egyik alap humorképző elemmé nőtte ki magát. Demokrácia van, szabad kiröhögtetni bárkit, aki nincs velünk, mert mi ellene vagyunk. Az eszközökben nincs választékosság vagy kegyelem, a humor nem kifiguráz, nem jellemhibát vagy cselekvészavart erősít fel, hanem személyeket semmisít meg, visz szégyenpadra, pellengérez ki. Magyarán, a humor a beszennyezés eszközévé válik lassan, de módszeresen, s mint olyan, az elaljasulási folyamattal maga is elaljasodik. Hozzáilányul a korhoz, amely (fel)használja. A szórakoztatás valakik kárára lesz szórakozás, a nevetés kiröhögéssé, kizárássá, az intolerancia eszközévé alacsonyodik. Röhögök én is, de ha magamba nézek, néha nagyon erősen el kellene szégyellnem magamat – annak ellenére (vagy épp azért), hogy azok, akik ebbe a helyzetbe hoznak, teljesen természetesnek tartják a burkolt anyázásokat, a gátlástalan szívatásokat, a becsületsértésig elható rágalmozásokat, lekicsinyléseket, porig alázásokat...

Azon veszem észre magam, egyre többször megnézem azokat a műsorokat, amelyek régi felvételeket ismételnék meg – közkívánatra. Lehet, öregszem, és a való világok helyett a volt világok szellemisége vonz, a harsány és bevállalós show-k helyett a jól megírt és még színészekkel jól eljátszatott jelenetek keltik fel az érdeklődésemet. Talán a humor-humor érdekel változatlanul, az az élc, amelyik eresztékeiből se vér, se genny nem folyik ki.

Zalán Tibor

¹ Páholyodból tapsolunk, Tibor: friss Mészöly Miklós-díjasként is éljél, hogy lombosulj! Cseppet velünk is, ugye?

Idekucorog egy kis mentegetőzészéle is: Zalán Tibor tárcái e helyt a folyóirat témáihoz igazodnak. Évkezdő összeállításunkat rendre a humor alakváltozatainak szenteljük. Most azonban úgy alakult, hogy a Gyurkovics Tibor emlékére összeálló válogatás kiszorított más idetartó írásokat. Gyurkovicstól azonban a móka – távol állt? A vicc? (A szerk.)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XIII. évfolyam I. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kft. Megjelenik évente tízszer.
Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztők: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers),
Balázs Géza (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (próza), **Elek Szilvia** (zene),
Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (dokumentum), **Sebeők János** (környezet),
Szondi Bence (törvényt), **Vincze Ferenc** (műbírálat), **Wegner Tibor** (művészet).
Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**. Terjesztés: **Németh Lóránt**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós, Doncey Toso, Gráfik Imre, Hankiss Elemér, Dr. Koncz Gábor, Radnóti Zsuzsa, Rakovszky Zsuzsa, Szőrényi László** (tiszteltetelli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. mfisz. 29. • Telefon/fax: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231
E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjesztés a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor tárcája borítóbelső

Előter

Vilcsek Béla: Megkésett nekrológ 3

Évgyűrűk

A négyesfogat

(Részletek Bíró Gergely interjújából) 7

Gyurkovics Tibor közöletlen versei:

Akt metafizikus fényekkel (1920);

Csúrdöngölő; Mi történt?; Köpeny. 11

Fénykör

Baán Tibor: Könyvjelző; Folytatás 17

Bertalan Tivadar: Baj 18

Bíró József: ŐK ... AZOK 19

Borbély László: ...találkozni fogunk még,
Jezovics 21

Botár Béla: Délre nézők 24

Ébert Tibor: Egy komédiás margójára 25

Elmer István: Isten, ölelj meg engem! 27

Fenyvesi Félix Lajos: Nyolcvan 30

Görgey Gábor: Gyurkovics Tibor arcai 31

Gyimesi László: Tudva tudtad 32

Dedikációk Haraszi Zsuzsának 32

Horváth Lajos: Apuci 33

Kelemen Lajos: Két kis történet 34

Kiss Benedek: Szeressétek e nemzetet! 36

Kiss Dénes: A föld zsebében 37

Kocsis István: Gyurkovics Tibor,
a színidirektorok és a „hasonmások” 38

Koppány Zsolt: Lucifer Tibor 42

Kő Pál: Hiányzik 46

Lászlóffy Csaba: Magán(y)mitológia 46

Liptay Katalin: „Én? Mecénás?” 47

Madarassy István: A fakereszt 49

Mirtse Zsuzsa: Kései búcsúlevél 50

Móser Zoltán: A 71-es tasakról
és egy támaszt jelentő mondatról 52

Németh István Péter: Örökétig őszi nap 55

Nyakas Szilárd: „Hetvenhat éves lettem én” 57

Radnai István: Leérett gyümölcsstelen órák 58

Rostás-Farkas György: Testvéreként 59

Sándor György: Tibor! 61

Szabó János: A költő és a kézműves 62

Szabó Palócz Attila: Halhatatlanabb mindenkinél 64
 Szakonyi Károly: Fél életem át. 66
 Szalay Károly: A Gyurkovics 70
 Szávost Katalin: Iránytűkké váltak bennem. . 73
 Szemadám György: A szerelemről 74
 Szok Iván: Az utolsó megnyitóbeszéd 76
 Wutka Tamás: Hányféle Gyurkovics? 79

Tárlat

Gyurkovics Tibor emlékezete
 (színes melléklet)
 Gyurkovics Tibor: Na mi van? 81
 Dobai Péter: Magyar extázis 82
 Lukáts János: „Újabb mindig megszűnők...” 86

Szóvár

Balázs Géza: Rákosfalva – Gyurkovics –
 nyelvművelés 89

Ablak

Pósa Zoltán: A csak azért is értelemkereső
 próza- és drámaköltő 93
 Deres Péter: A tragédia nem idegen. 102
 Beke Albert: Gyurkovics Tibor, a költő. 105
 Handó Péter: „...valaki helyett...” 112
 Fazekas István: Antigoné,
 avagy a vér parancsa 116

Emlékezet

Madár János: Búcsúzunk Nádasdi Évától . . . 122
 Körömendy Zsuzsanna: Tanár és tanítvány . . 124
 Cédrus-pályázat 2010 – eredményhirdetés . 127
 E számunk szerzői. 129

Illusztrációk

Fényképek Gyurkovics Tiborról 35, 88

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 51.

Álmok és tájak (Cédrus-pályázat – válogatás
 a kiemeltek prózáiból)

E számunk megjelenését
 a Budavári Önkormányzat
 támogatta.

NAPÚT

Irodalom, művészet,
 környezet

XIII. évfolyam I. szám

Gyurkovics? Tibor.

„A származásom nagymértékben hátráltatta az indulásomat az ötvenes években. Értelmiséginek számítottam, ezen belül nem liberális, hanem nemzeti értelmiséginek, amit akkor nem fogadtak el. Már a nevemmel is baj volt. Herczeg Ferenc regénye, A Gyurkovics-lányok az osztályellenesség emblémája volt, én pedig ezen a néven írtam vagy szerettem volna írni.” (Gyurkovics Tibor)